

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความร่วมมือด้านความมั่นคงของประเทศ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายใต้อาเซียน

การวิเคราะห์พัฒนาการและความพร้อม
ที่จะเข้าสู่ประชาคมความมั่นคง

ศูนย์พัฒนา รุ่งอุทัย

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	
คำนำ	
สารบัญ	
สารบัญรูป	
สารบัญตาราง	
บทที่ 1 บทนำ	1
89 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
93 วัตถุประสงค์และขอบเขตการวิจัย	3
101 วิธีการวิจัย	4
201 สมมติฐานของการวิจัย	4
801 กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย	5
761 ขอบเขตของการวิจัย	6
301 ข้อจำกัดของการวิจัย	6
881 การนำเสนอผลการวิจัย	7
851 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	7
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดทฤษฎีด้านความมั่นคง	9
1. ความหมาย	9
2. แนวคิดเรื่องความร่วมมือเพื่อความมั่นคงระหว่างประเทศ	15
3. แนวคิดการรวมตัวระหว่างประเทศ	29
4. ทฤษฎีประชาคมความมั่นคง	30
การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	63
การสังเคราะห์บรรดาแนวคิดทฤษฎีเพื่อการศึกษาวิจัย	85

บทที่ 3 บทเรียนและข้อสังเกตจากพัฒนาการของความร่วมมือในการสร้าง	
ประชาคมยุโรป	89
กล่าวนำ	89
บทเรียนจากการรวมตัวของยุโรปที่ได้จากการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ 10 ข้อ	92
1. ความแตกแยกและความแตกต่างระหว่างประเทศ ความคิดเรื่องรัฐ-ชาติ ความรักดีของคนที่มีต่อชาติและความแตกต่างในมุมมองการรวมตัวไม่เป็นอุปสรรคต่อความตั้งใจที่จะรวมตัวกันของประเทศในยุโรป	92
2. การรวมตัวระหว่างประเทศในยุโรปเป็นพัฒนาการของการต่อรองกันระหว่างรัฐสมาชิก และพัฒนามาในลักษณะเป็นคลื่น ๆ	93
3. ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาคมเปลี่ยนแปลงไป	98
4. การรวมตัวของยุโรปไม่ได้อยู่บนความคาดหวังหรือปณิธานของเพียงฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด และเป็นแนวความคิดที่เกิดขึ้นมาในลักษณะนวัตกรรม	99
5. ความร่วมมือรวมตัวกันในยุโรปตะวันตกจนพัฒนาเป็น EU มีปัจจัยที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างการเมืองและเศรษฐกิจ	101
6. การต่อรองของการเมืองเบื้องบนและการปฏิเสธรัฐชาตินิยม	105
7. แนวคิดการพัฒนาความร่วมมือมีลักษณะ “ค่อยเป็นค่อยไป”	106
8. ปัจจัยพลังผลักดันที่สำคัญของการรวมตัวของยุโรป	107
9. วิสัยทัศน์ของผู้นำมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของความร่วมมือ	109
10. ความเป็นการเมืองของการสร้างสถาบันระหว่างประเทศ	111
สรุป	124
บทที่ 4 สู่ประชาคมความมั่นคงขั้นที่ 1	125
กล่าวนำ	125
พัฒนาการสู่ประชาคมความมั่นคงขั้นที่ 1 ของอาเซียน	126
1. ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ที่นำมาสู่การสร้างความร่วมมือระหว่างกัน	126
2. ช่วงที่ 1 ของความร่วมมือด้านความมั่นคง : กลไกความร่วมมือ 2 ลักษณะ	131
3. การจัดตั้งอาเซียนเป็นความต้องการด้านความมั่นคงอย่างแท้จริง	139
4. ช่วงที่ 2 ของความร่วมมือด้านความมั่นคง : กลไกความร่วมมือที่สูงขึ้น	145
5. สรุปพัฒนาการของความร่วมมือมาสู่การเป็นประชาคมความมั่นคงขั้นที่ 1	151

	หน้า
บทที่ 5 สู่ประชาคมความมั่นคงขั้นที่ 2 และการก้าวข้าม : โครงสร้าง	155
โครงสร้าง	156
อาเซียนกับแรงดึงดูดประเทศในภูมิภาคให้เข้ามาร่วมมือด้านความมั่นคง	157
อาเซียนกับการสร้างอำนาจและความรู้ : การประชุมสุดยอดอาเซียน	161
ช่วงที่ 3 ของความร่วมมือของอาเซียนคือการประชุมสุดยอดอาเซียน	167
ในยุคหลังสงครามเย็น : อำนาจและความรู้	
ช่วงที่ 4 ของความร่วมมือด้านความมั่นคงของอาเซียนสู่ประชาคมความมั่นคง	178
ขั้นที่ 2	
การก้าวข้ามประชาคมอาเซียนสู่ประชาคมโลก : การสร้างความจริงใหม่	192
บทที่ 6 สู่ประชาคมความมั่นคงขั้นที่ 2 : กระบวนการ	201
พลังผลักดันให้เกิด "กระบวนการ" ของความร่วมมือด้านความมั่นคง	201
ปฏิสัมพันธ์ : ภายในอาเซียนและระหว่างอาเซียนกับประเทศภายนอก	207
ความเป็นสถาบันและการสร้างองค์การของอาเซียน	219
1. พัฒนาการของการเป็นองค์การของอาเซียน	220
2. ความเป็นสถาบันทางการเมืองและความมั่นคงอาเซียน	229
2.1 พัฒนาการของความเป็นสถาบันในช่วงที่ 1 และ 2	229
2.2 ช่วงที่ 3 ความเป็นสถาบันการเมืองและความมั่นคงอาเซียน : ARF	232
2.3 ช่วงที่ 4 ความร่วมมือของกระทรวงกลาโหมอาเซียนสู่ประชาคม	236
ความมั่นคงอาเซียนขั้นที่ 2	
2.3.1 ASEAN Defence Ministers' Meeting (ADMM)	237
2.3.2 ASEAN Defence Ministers' Meeting Plus (ADMM-Plus)	246
การเรียนรู้เพื่อความร่วมมือด้านความมั่นคงของกลาโหมอาเซียน : HDUCIM	250
และ NADI	
สรุป	275

	หน้า
บทที่ 7 กรณีศึกษา : การปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์และบทบาทด้านความมั่นคงของไทย	277
กับการเป็นประชาคมความมั่นคงระดับที่ 2	
กล่าวนำ	277
โครงสร้าง : นโยบาย แนวคิด และหลักการในการดำเนินการ	278
1. ระดับรัฐบาล	278
2. สภาความมั่นคงแห่งชาติ และกองอำนวยการร่วมรักษาความมั่นคง	298
ภายใน	
3. กระทรวงกลาโหม	310
กระบวนการในการทำงานและการสร้างสถาบันเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	315
1. ระดับชาติ : คณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ	315
2. ระดับกระทรวงกลาโหม : กลไกความร่วมมือด้านความมั่นคง	322
3. ระดับเหล่าทัพ : กองทัพบก	331
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางฝ่ายทหารในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	333
1. ระดับกระทรวงกลาโหม	333
2. กองบัญชาการกองทัพไทย	336
3. การดำเนินการของเหล่าทัพ : กองทัพบก	339
4. ระดับบุคคลของกระทรวงกลาโหม	340
บทที่ 8 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	353
ข้อค้นพบของการวิจัย	353
ข้อเสนอแนะ	367
บรรณานุกรม	375
ประวัติผู้เขียน	391

ความร่วมมือด้านความมั่นคงของประเทศ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภายใต้อาเซียน

การวิเคราะห์พัฒนาการและความพร้อมที่จะเข้าสู่ประชาคมความมั่นคง

การวิเคราะห์พัฒนาการของความร่วมมือด้านความมั่นคงของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และระดับความพร้อมของการเข้าสู่การเป็นประชาคมความมั่นคงอันเป็นส่วนหนึ่งของการเป็น “ประชาคมอาเซียน” นั้น มีทฤษฎีที่สามารถนำมาใช้ในการศึกษาและให้คำอธิบายได้หลายทฤษฎี สำหรับทฤษฎีการสร้างประชาคมความมั่นคงของ ศาสตราจารย์คาร์ล ดับเบิลยู ดอยส์ซ ที่ศึกษาปรากฏการณ์ประชาคมความมั่นคงของประเทศในแถบแอตแลนติกเหนือ เป็นผลงานที่มีคุณูปการแก่การศึกษาในประเด็นนี้อย่างยิ่ง อย่างไรก็ตาม แอ็ดเลอร์และบาร์เน็ตต์ได้ทำให้ทฤษฎีของ ดอยส์ซายต่อการศึกษาและเห็นรูปธรรมที่ชัดเจนขึ้น โดยพัฒนามาเป็นทฤษฎีประชาคมความมั่นคง 3 ชั้น หากเรา ศึกษาอาเซียนด้วยโมเดลนี้ อาเซียนมีความพร้อมสู่การเป็นประชาคมความมั่นคงอย่างไร หนังสือ “ความร่วมมือ ด้านความมั่นคงของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภายใต้อาเซียน : การวิเคราะห์พัฒนาการและความพร้อม ที่จะเข้าสู่ประชาคมความมั่นคง” นี้ ได้พรรณนาให้เห็นถึงพัฒนาการของความร่วมมือด้านความมั่นคงที่มีมาตั้งแต่ หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงปัจจุบัน โดยแยกให้เห็นได้เป็น 4 ช่วงเวลาคือ ความร่วมมือในช่วงที่หนึ่ง ตั้งแต่หลัง สงครามโลกครั้งที่ 2 อันเป็นความพยายามในการหาทางสร้างความมั่นคงโดยมีประเทศมหาอำนาจภายนอกภูมิภาค ร่วมอยู่ด้วย ช่วงที่สอง เป็นความร่วมมือระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยกันเอง ปัจจุบันที่ก่อให้เกิด ความร่วมมือคือภัยคุกคามจากลัทธิคอมมิวนิสต์ ช่วงที่สาม ตั้งแต่ช่วงปลายสงครามเย็นจนเข้าสู่ยุคหลังสงครามเย็น เป็นพัฒนาการของความร่วมมือที่ได้เติบโตสูงขึ้น และช่วงที่สี่ เมื่อฝ่ายความมั่นคงหรือกลาโหมได้เข้ามามีส่วนร่วม ในความร่วมมือด้านความมั่นคงของอาเซียนในมิติที่ชัดเจนในกลางทศวรรษแรกของศตวรรษใหม่นี้เป็นต้นมา

นอกจากนั้น สำหรับมุมมองในกรณีของประเทศไทยและกลาโหมไทย ประกอบด้วยผู้นำทางการเมืองและ ด้านการทหาร ได้มีนโยบายในการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศและนำข้อตกลงของความร่วมมือที่ทำได้มาสู่ การปฏิบัติให้เกิดผลอย่างแท้จริง กองทัพมีความมุ่งมั่นในการร่วมมือสร้างความไว้วางใจในทุกระดับหน่วยงานระหว่างกัน ทั้งในอาเซียน ประเทศคู่เจรจา และมิตรประเทศ เพื่อให้เกิดเป็นประชาคมความมั่นคงอาเซียนให้ได้ตามวิสัยทัศน์ แผนปฏิบัติการ และพิมพ์เขียวที่อาเซียนกำหนด เพื่อบรรลุเป้าหมายสำคัญคือ สันติภาพในภูมิภาคอย่างแท้จริงและ ยั่งยืน ทุกอย่างที่กำลังมาดามีบรรยายไว้ในหนังสือนี้อย่างครบถ้วนรอบด้าน

จัดพิมพ์โดย
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
โทร. 0-2218-3269 โทรสาร 0-2218-3266
e-mail: cupress@chula.ac.th
www.ChulaPress.com Knowledge to All
สรรคุณค่าวิชาการ สู้สังคม

www.ChulaPress.com

ความร่วมมือด้านความมั่นคงฯ

ISBN 978-974-03-3322-7

9 789740 333227

C112
2120120 540.00 บาท